

منتہی الآمال

تألیف

شفیع المحدثین مرحوم حاج شیخ عباس قمی

با ویرایش لعلی

دیلمتازان

دکتر عتیقی بنخایشی عبدالرحیم نصری خراسانی

جلد اول

از انتشارات نوید اسلام

این چاپ از متہی الآمال بہ ویرایش ادبی و آسان سازی عبارات، کہ توسط دو تن از نویسندگان فاضل، صورت گرفته است دارای امتیازات ادبی، نسبت بہ دیگر چاپہای این کتاب می باشد.

ناشر کتاب

قمی، عباس. ۱۳۱۹-۱۲۵۴

منتهی الآمال / تألیف : عباس قمی. قم : نوید اسلام. ۱۳۸۶.

ج ۲. دوره ۲ جلدی.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

ج ۱ : ۰۰-۹۱-۷۹۰۷-۷۹-۹۶۴-۹۷۸

ج ۲ : ۰۰-۹۲-۷۹۰۷-۷۹-۹۶۴-۹۷۸

۱. چهارده معصوم - سرگذشت نامه.

۲. ائمه اثنی عشر - سرگذشت نامه. الف: عنوان.

۲۹۷/۹۵

م ۸ / ۳۶ BP

نشانی: قم، خیابان ارم، پاساژ قدس، طبقه همکف، پلاک ۱۱۱. تلفن: ۷۷۴۳۴۶۲

* منتهی الآمال *

مؤلف: مرحوم حاج شیخ عباس قمی

ویراستاران: دکتر عقیقی بخشاشی و عبدالرحیم نصری خراسانی

ناشر: دفتر نشر نوید اسلام قم

لیتوگرافی و چاپ : نوید اسلام

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

تاریخ انتشار: بهار ۱۳۸۶

شابک ج ۱ : ۰۰-۹۱-۷۹۰۷-۷۹-۹۶۴-۹۷۸

قیمت دوره : ۱۰۰۰۰ تومان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.ketab.ir

فهرست مطالب جلد اول

۱۴	نگاهی به زندگی علمی مؤلف :
۱۷	پیشگفتار مؤلف :
۱۹	باب اول : حضرت محمد مصطفی ﷺ
۲۱	فصل اول : نسب شریف حضرت رسول ﷺ
۲۱	عدنان :
۲۲	نزار :
۲۳	مُضر :
۲۴	مدرکه :
۲۴	نضر :
۲۴	مالک :
۲۴	غالب :
۲۵	کعب :
۲۵	مرة بن کعب :
۲۷	عبد مناف :
۲۸	هاشم نیای بزرگ پیامبر ﷺ :
۳۰	شبهه الحمد کیست ؟
۳۰	عبدالمطلب و حجر چاه زمزم :
۳۱	گفتار ابن ابی الحدید :
۳۲	سید بطحاء :
۳۲	ولادت عبدالله :
۳۳	عبدالله پدر پیامبر ﷺ :
۳۳	آمه مادر پیامبر خدا ﷺ :
۳۵	فصل دوم : ولادت با سعادت رسول خدا ﷺ
۳۷	فصل سوم : شرح احوال آن حضرت در ایام رضاع و طفولیت
۴۱	فصل چهارم : خلقت و شمائل و اوصاف حضرت رسول خدا ﷺ
۵۶	اول : تقاضای آهو از پیامبر
۴۲	آداب مجلس پیامبر ﷺ
۴۳	بخشنامه پیامبر ﷺ برای سپاهیان
۴۹	آداب سفره و غذاخوردن
۵۰	شوخی های پیامبر ﷺ

۵۱	فصل پنجم: پاره‌ای از معجزات رسول خدا ﷺ
۵۱	پیامبر اسلام ۴۴۱۰ معجزه داشت
۵۲	معجزات نوع اول
۵۲	اول: شق القمر
۵۲	دوم: رد الشمس
۵۲	سوم: ریزش باران
۵۳	چهارم: تسبیح گفتن انگور
۵۴	معجزات نوع دوم
۵۴	اول: درخت حنانه
۵۴	دوم: درخت متحرک
۵۵	شباهت درخت متحرک با جریان ابرمه
۵۵	سوم: درخت همیشه سبز
۵۶	چهارم: نازیانه نورانی
۵۶	معجزات نوع سوم
۵۶	اول: نقاضای آهو از پیامبر
۵۷	دوم: شکایت شتر
۵۷	سوم: احترام شیر به غلام آزاد شده رسول خدا ﷺ
۵۸	چهارم: سبز قبا و مار
۵۹	معجزات نوع چهارم
۵۹	اول: اثر دست مبارک پیامبر
۶۰	دوم: دندانهای آسیب ناپذیر
۶۰	سوم: خرماي با برکت
۶۰	چهارم: خرماي تازه از درخت خشک
۶۰	پنجم: زنده کردن دو بچه
۶۱	ششم: برکت در طعام ابی ایوب
۶۱	هفتم: شفای مشرک و ایمان آوردن او
۶۱	هشتم: برکت در گوسفند امّ معبد
۶۲	نهم: غذای با برکت
۶۳	دهم: شفای چشم جانباز
۶۴	معجزات نوع پنجم
۶۴	اول: توطئه‌ی ابی جهل
۶۵	دوم: کفایت مسخره کنندگان
۶۶	سوم: رنج بی نهایت
۶۶	چهارم: توطئه امّ جمیل
۶۶	پنجم: مرگ ابولهب

۶۷	معجزات نوع ششم
۷۰	معجزات نوع هفتم
۷۴	فصل ششم: رخدادهای زمان آن حضرت ﷺ
۷۵	پنج سنت عبدالمطلب
۸۳	معراج پیامبر ﷺ
۸۶	وقایع سال اول هجری
۸۶	وقایع سال دوم هجری
۸۶	فرق غزوه و سریره
۹۳	وقایع سال سوم هجرت
۹۷	شهادت حضرت حمزه ﷺ
۹۷	شایعه شهادت پیامبر ﷺ در اُحُد
۱۰۰	وقایع سال چهارم هجری
۱۰۴	وقایع سال پنجم هجری
۱۰۵	جنگ احزاب
۱۰۶	پیشنهاد سلمان در جنگ خندق
۱۰۹	کشته شدن عمرو بن عبدود به دست علی ﷺ
۱۱۱	خیانت بنی قریظه و حکم سعد بن معاذ
۱۱۲	وقایع سال ششم هجری
۱۱۴	صلح حدیبیه
۱۱۵	ناراحتی برخی از صحابه از قرار داد حدیبیه
۱۱۵	وقایع سال هفتم هجری
۱۱۵	فتح خیبر
۱۱۸	اشعار اُزری در شجاعت علی ﷺ
۱۱۹	برگزاری غزوة القضاء در سال هفتم هجری
۱۱۹	ازدواج پیامبر با اُمّ حبیبه
۱۲۰	وقایع سال هشتم هجری
۱۲۰	شهادت مظلومانیه جعفر طیار
۱۲۱	جنگ ذات السلاسل
۱۲۴	فتح مکه:
۱۲۵	علت دشمنی عمر بن خطاب با ابوسفیان
۱۲۸	شیوهی بیعت زنان با پیامبر اسلام
۱۲۸	غزوه خُثَین
۱۳۱	اسارت خواهر رضاعی پیامبر

۱۳۲	وقایع سال نهم هجری
۱۳۳	غزوه تبوک
۱۳۴	علت شرکت نکردن علی علیه السلام در جنگ تبوک
۱۳۴	معجزات پیامبر در سفر جنگ تبوک
۱۳۵	نوطنه برای کشتن پیامبر در عقبه
۱۳۶	مراسم برانث از مشرکین
۱۳۶	وقایع سال دهم هجری
۱۳۶	قصه مباحله با نصارای نجران
۱۳۷	ماجرای مباحله
۱۳۹	حجۃ الوداع پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم
۱۴۵	فصل هفتم: رحلت پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم
۱۵۱	آیا پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به شهادت رسید؟
۱۵۲	فصل هشتم: احوال اولاد بزرگوار پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم
۱۵۴	فصل نهم: مختصری از احوال خویشان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم
۱۵۶	فضائل و مقامات ابوطالب رضی الله عنه
۱۵۷	فضائل حضرت حمزه و جعفر طیار رضی الله عنهما
۱۵۸	فصل دهم: احوال چند نفر از اصحاب پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم
۱۵۸	اول: جناب سلمان رضی الله عنه
۱۶۱	دوم: ابوذر غفاری
۱۶۴	سوم: شرح حال مقداد
۱۶۵	پسر مقداد دشمن علی علیه السلام بود
۱۶۵	چهارم: شرح حال بلال
۱۶۶	پنجم: شرح حال جابر بن عبدالله انصاری
۱۶۷	ششم: شرح حال خذیفة بن یمان
۱۶۷	هفتم: شرح حال ابی ایوب انصاری
۱۶۹	هشتم: شرح حال خالد بن سعید
۱۶۹	نهم: خزیمه بن ثابت الانصاری
۱۷۰	دهم: شرح حال زید بن حارثه
۱۷۰	یازدهم: شرح حال متعذ بن عباده
۱۷۲	دوازدهم: شرح حال ابوذر جانه
۱۷۲	سیزدهم: شرح حال ابن مسعود
۱۷۳	چهاردهم: شرح حال عمار
۱۷۳	شهادت ستمه رحمة الله علیها
۱۷۵	پانزدهم: شرح حال قیس بن عاصم

۱۷۶	شانزدهم: شرح حال مالک بن نویره
۱۷۹	باب دوم: حضرت فاطمه زهرا (علیها السلام)
۱۸۱	فصل اول: ولادت با سعادت حضرت فاطمه (علیها السلام)
۱۸۲	کیفیت ولادت آن حضرت
۱۸۳	فصل دوم: برخی اسامی والقباب و فضائل حضرت فاطمه (علیها السلام)
۱۸۵	چادر نورانی و مسلمان شدن هشتاد یهودی
۱۸۶	حجاب فاطمه (علیها السلام) در برابر مرد نابینا
۱۸۷	اثر تسبیحات حضرت زهرا (علیها السلام)
۱۸۸	فصل سوم: تاریخ وفات آن مجلله و وصیتهای آن حضرت
۱۹۷	باب سوم: حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)
۱۹۹	فصل اول: ولادت باسعادت امیرالمؤمنین (علیه السلام)
۲۰۲	فصل دوم: فضائل امیرالمؤمنین (علیه السلام)
۲۰۲	مجاهدت حضرت علی (علیه السلام)
۲۰۳	علم علی (علیه السلام)
۲۰۴	سرچشمه همه علوم: حضرت علی (علیه السلام) است
۲۰۵	دلالت آیه مباحله بر افضلیت علی (علیه السلام)
۲۰۶	سخاوت حضرت علی (علیه السلام)
۲۰۷	زهد حضرت علی (علیه السلام)
۲۰۸	عبادت حضرت علی (علیه السلام)
۲۰۹	حلم و عفو حضرت علی (علیه السلام)
۲۱۰	حسن خلق حضرت علی (علیه السلام)
۲۱۰	سبقت حضرت علی (علیه السلام) در ایمان
۲۱۱	فصاحت و بلاغت حضرت علی (علیه السلام)
۲۱۲	معجزات حضرت علی (علیه السلام)
۲۱۸	خبر دادن حضرت علی (علیه السلام) از امور غیبی
۲۲۱	استجاب دعاهاى علی (علیه السلام)
۲۲۱	باری کردن علی (علیه السلام) به پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم)
۲۲۲	شجاعت شگفت انگیز علی (علیه السلام)
۲۲۳	نسب شریف حضرت علی (علیه السلام)
۲۲۸	فصل سوم: سبب شهادت آن حضرت و ضربت ابن ملجم مرادی (علیه اللعنة)
۲۳۹	فصل چهارم: وصیت های امیرالمؤمنین (علیه السلام) و کیفیت وفات و غسل و دفن آن حضرت

۲۴۶	فصل پنجم: قتل ابن ملجم لعین به دست امام حسن علیه السلام
۲۴۷	فصل ششم: اولاد امیرالمؤمنین علیه السلام و زوجات آن حضرت
۲۵۰	تذیل:
۲۵۰	اولاد محمد بن الحنفیه
۲۵۱	اولاد جناب ابوالفضل العباس بن امیرالمؤمنین علیه السلام
۲۵۲	تشرّف آقاسیدمهدی قزوینی خدمت امام زمان (عج)
۲۵۴	عمر الاطراف پسر امیرالمؤمنین علیه السلام و اولاد او
۲۵۷	فصل هفتم: جمعی از اکابر اصحاب امیرالمؤمنین علیه السلام
۲۵۷	اول: اصْبَغ بن نباته
۲۵۸	دوم: اویس قرنی
۲۵۹	سوم: حارث همدانی
۲۶۰	چهارم: حُجْر بن عدی
۲۶۱	پنجم: رُشَید هَجَری
۲۶۲	مرد نامرئی
۲۶۳	ششم: زید بن صوحان
۲۶۴	هفتم: سلیمان بن صُرد
۲۶۵	هشتم: سهل بن حَنَیف
۲۶۶	نهم: صَفْصَفَه بن صُوحان
۲۶۷	دهم: ابوالأسود ذُئلی
۲۶۸	یازدهم: عبدالله بن ابی طلحه
۲۶۸	دوازدهم: عبدالله بن بُدیل
۲۷۰	سیزدهم: عبدالله بن جعفر طیار
۲۷۱	چهاردهم: عبدالله بن خُتّاب
۲۷۲	پانزدهم: عبدالله بن عباس
۲۷۲	جواب دندان شکن ابن عباس به عایشه
۲۷۳	آیا ابن عباس بیت المال را غارت کرد؟
۲۷۴	شانزدهم: عثمان بن حُنیف
۲۷۴	هفدهم: عَدّی بن حاتم طائی
۲۷۶	هجدهم: عقیل بن ابی طالب
۲۷۷	نوزدهم: عمرو بن حَمِق
۲۷۸	بیستم: قنبر
۲۷۸	بیست و یکم: کمیل بن زباده
۲۷۹	بیست و دوم: مالک اشتر
۲۸۱	بیست و سوم: محمد بن ابی بکر

- ۲۸۲----- بیست و چهارم: محمد بن ابی حذیفه
 ۲۸۳----- بیست و پنجم: میثم تمار
 ۲۸۷----- بیست و ششم: هاشم بن عتبہ مرتال

۲۸۹----- باب چهارم: حضرت امام حسن مجتبیٰ (علیه السلام)

- ۲۹۱----- فصل اول: ولادت با سعادت حضرت امام حسن (علیه السلام)
 ۲۹۲----- فصل دوم: مختصری از فضائل و مکارم اخلاقی آن حضرت
 ۲۹۶----- عفو کردن غلام
 ۲۹۶----- پاسخ امام حسن (علیه السلام) به نامه نسلبت اصحاب
 ۲۹۷----- فصل سوم: امام حسن (علیه السلام) و صلح با معاویه و سبب آن
 ۳۰۵----- فصل چهارم: شهادت حضرت امام حسن مجتبیٰ (علیه السلام)
 ۳۰۸----- وصیت نامه امام حسن (علیه السلام)
 ۳۱۰----- فصل پنجم: طغیان معاویه در قتل و نهب شیعیان علی (علیه السلام)
 ۳۱۶----- فصل ششم: اولاد امام حسن (علیه السلام)
 ۳۱۷----- زید بن حسن (علیه السلام)
 ۳۱۸----- حسن مثنی
 ۳۲۰----- نوادگان حضرت امام حسن مجتبیٰ (علیه السلام)
 ۳۲۱----- اولاد ابوالحسن زید بن الحسن بن علی بن ابی طالب (علیه السلام)
 ۳۲۱----- حسن بن زید و فرزندانش
 ۳۲۳----- حضرت عبدالعظیم حسنی
 ۳۲۵----- حسن بن زید بن محمد بن اسماعیل بن حسن بن زید بن الحسن بن علی (علیه السلام)
 ۳۲۶----- محمد بن زید الحسینی (برادر داعی کبیر)
 ۳۲۹----- فرزندان حسن بن الحسن بن علی بن ابی طالب (علیه السلام)
 ۳۲۹----- اولاد عبدالله بن الحسن بن الحسن المجتبیٰ (علیه السلام)
 ۳۳۱----- ابراهیم بن الحسن بن الحسن المجتبیٰ (علیه السلام)
 ۳۳۶----- دیاج اصغر
 ۳۳۷----- دیاج اکبر
 ۳۳۸----- ابوعلی حسن بن الحسن بن الحسن المجتبیٰ (علیه السلام)
 ۳۴۱----- شرح واقعه فح و شهادت حسین بن علی
 ۳۴۶----- جعفر بن حسن مثنی
 ۳۴۷----- داود بن حسن مثنی
 ۳۴۸----- نسب طاوس و آل او
 ۳۵۰----- خاتمه
 ۳۵۶----- مقتل محمد بن عبدالله بن الحسن بن علی بن ابی طالب ع ملقب به «نفس زکیه»

۳۵۹	مقتل ابراهیم بن عبدالله بن الحسن بن الحسن بن علی علیه السلام معروف به «قتیل باخمیری»
۳۶۷	باب پنجم: حضرت امام حسین علیه السلام
۳۶۹	مقصد اول: ولادت و برخی فضایل و ثواب گریستن بر آن حضرت
۳۶۹	فصل اول: ولادت با سعادت حضرت سید الشهداء علیه السلام
۳۶۹	کیفیت ولادت آن جناب
۳۷۱	فصل دوم: فضائل و مناقب و مکارم اخلاق آن حضرت علیه السلام
۳۷۹	فصل سوم: ثواب بکاء و گفتن و خواندن مرثیه و اقامه مجلس عزاء
۳۸۵	فصل چهارم: اخباری در شهادت آن حضرت
۳۸۸	مقصد دوم: حضرت امام حسین علیه السلام از مدینه طیبه تا ورود به کربلا
۳۸۸	فصل اول: حرکت ابی عبدالله علیه السلام به جانب مکه معظمه
۳۹۴	فصل دوم: ورود آن حضرت به مکه و آمدن نامه‌های اهل کوفه
۳۹۶	فصل سوم: فرستادن حضرت مسلم بن عقیل به جانب کوفه
۳۹۹	فصل چهارم: آمدن جناب مسلم به کوفه و کیفیت بیعت مردم
۴۰۵	متفرق شدن کوفیان بی وفا از دور مسلم بن عقیل علیه السلام
۴۰۸	مبارزه مسلم علیه السلام با کوفیان
۴۱۳	فصل پنجم: کیفیت اسیری و شهادت طفلان مسلم
۴۱۷	فصل ششم: توجه حضرت سید الشهداء علیه السلام به جانب کربلا
۴۲۶	فصل هفتم: ملاقات امام حسین علیه السلام با حرّ بن یزید ریاحی
۴۳۲	مقصد سوم: ورود حضرت امام حسین علیه السلام به زمین کربلا
۴۳۲	فصل اول: ورود آن حضرت به سرزمین کربلا
۴۳۶	فصل دوم: وقایع روز ناسوعا و ورود شمر ملعون
۴۳۸	وقایع شب عاشورا
۴۴۲	فصل سوم: وقایع روز عاشورا
۴۴۸	منتبه شدن حرّ بن یزید و رجوع او به سوی آن امام حسین علیه السلام
۴۵۷	مبارزات حرّ بن یزید ریاحی علیه السلام :
۴۵۹	شهادت بُریر بن خضیر علیه السلام
۴۶۰	شهادت وهب علیه السلام
۴۶۰	شهادت اولین زن در لشکر امام حسین علیه السلام
۴۶۱	مبارزات نافع بن هلال و شهادت مسلم بن عوسجه
۴۶۴	تذکر نماز توسط ابو ثمامه

۴۶۷	شهادت سعید بن عبدالله حنفی رضی الله عنه
۴۶۸	شهادت زهیر بن القین رضی الله عنه
۴۶۸	مقتل نافع بن هلال بن نافع بن جمل رضی الله عنه
۴۷۰	مقتل عبدالله و عبدالرحمن غفاریان رضی الله عنهما
۴۷۰	شهادت حنظلة بن اسعد شیبانی رضی الله عنه
۴۷۱	شهادت شوذب و عابس رضی الله عنهما
۴۷۳	شهادت ابی الشیماء البهذلی الکندی رضی الله عنه
۴۷۴	مقتل جمعی از اصحاب حضرت امام حسین علیه السلام
۴۷۴	شهادت جَوْن رضی الله عنه
۴۷۵	شهادت جوانی بدر کشته رضی الله عنه
۴۷۶	شهادت غلامی ترک
۴۷۶	شهادت عمرو بن قرظة بن کعب انصاری خزر جی
۴۷۷	شهادت سُوید بن عمرو بن ابی المَطاع الخثعمی رضی الله عنه
۴۷۸	شهادت جوانان هاشمی در روز عاشورا
۴۷۸	جناب ابوالحسن علی بن الحسین الاکبر علیه السلام
۴۸۲	عبدالله بن مسلم بن عقیل رضی الله عنه
۴۸۳	محمد بن عبدالله بن جعفر رضی الله عنه
۴۸۴	شهادت عون بن عبدالله بن جعفر رضی الله عنه
۴۸۴	شهادت فرزندان عقیل
۴۸۵	عبدالله الاکبر بن عقیل
۴۸۵	عمر بن ابی سعید بن عقیل
۴۸۵	شهادت جناب قاسم بن الحسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام
۴۸۸	ابوبکر بن حسن رضی الله عنه
۴۸۸	شهادت اولاد امیر المؤمنین علیه السلام
۴۸۹	علت نام گذاری علی علیه السلام فرزندش را به نام «عثمان»
۴۹۰	ابوبکر بن علی رضی الله عنه
۴۹۰	طفلی از آل امام حسین علیه السلام
۴۹۰	حضرت ابوالفضل العباس علیه السلام
۴۹۴	مبارزت حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام
۴۹۷	شهادت طفل شیر خوار
۵۰۷	فصل چهارم : وقایعی که بعد از شهادت رخ داد
۵۱۰	فصل پنجم : غارت خیام حرم
۵۱۲	تنبيه و تمهید :
۵۱۳	مقصد چهارم : وقایع بعد از شهادت حضرت امام حسین علیه السلام

۵۱۳	فصل اول: فرستادن سرهای شهداء و حرکت از کربلا به جانب کوفه
۵۱۹	فصل دوم: کیفیت دفن اجساد طاهره شهداء
۵۲۰	وصل:
۵۲۱	فصل سوم: ورود اهل بیت اطهار (علیهم السلام) به کوفه
۵۲۵	خطبه حضرت زینب (علیها السلام) در کوفه:
۵۲۶	خطبه حضرت سجاد (علیه السلام) در کوفه:
۵۲۷	فصل چهارم: ورود اهل بیت (علیهم السلام) به دارالاماره
۵۳۰	مقتل عبدالله بن عقیف آزدی (رضی الله عنه)
۵۳۱	فصل پنجم: نامه ابن زیاد به یزید
۵۳۳	فصل ششم: پاسخ یزید به نامه ی ابن زیاد
۵۴۰	فصل هفتم: ورود اسرا و رؤوس شهداء به شام
۵۴۴	فصل هشتم: ورود اهل بیت (علیهم السلام) به مجلس یزید پلید
۵۴۸	خطبه حضرت زینب (علیها السلام) در مجلس یزید:
۵۵۲	خطبه امام زین العابدین (علیه السلام) در مسجد شام:
۵۶۱	فصل نهم: بازگشت اهل بیت (علیهم السلام) به مدینه
۵۶۶	تذیل:
۵۶۶	مشابهت امام حسین (علیه السلام) و یحیای پیامبر (علیه السلام)
۵۶۷	فصل دهم: ورود اهل بیت (علیهم السلام) به مدینه طیبه
۵۷۳	خاتمه:
۵۸۱	فصل یازدهم: مراثنی برای آن حضرت
۵۸۷	فصل دوازدهم: اولاد و همسران حضرت امام حسین (علیه السلام)
۵۸۹	همسران حضرت امام حسین (علیه السلام):
۵۹۰	خاتمه:
۵۹۳	احادیثی در ذمّ ربای در عزا:
۵۹۴	دروغ بستن:
۵۹۹	تغنی در روضه:
۵۹۹	سخنی از شیخ انصاری (رحمته الله علیه):
۶۰۱	نصح و تحذیر:

بسم الله الرحمن الرحيم

نگاهی به زندگی علمی مؤلف :

عالم وارسته، محدث پاک نهاد، خدمتگزار صدیق جهان تشیع، مرحوم ثقة المحدثین «حاج شیخ عباس بن محمد رضا قمی» یکی از عالمان بزرگوار و پرکار عصر حاضر می باشد که در اثر ایمان و استقامت، و سعی و تلاش خود، دهها اثر ارزشمند تاریخی، حدیثی، رجالی و تربیتی از خود به یادگار گذاشته است که از مشهورترین آنها کتاب راز و نیاز «مفاتیح الجنان» می باشد که دوشادوش قرآن کریم به تمام منازل قرآن دوستان، راه پیدا کرده است و پس از آن اثر، از نظر شهرت و اعتبار، کتاب «مفاتیح الآمال» می باشد که پیرامون زندگانی ۱۴ معصوم علیهم السلام به نگارش در آورده است [کتابی که هم اکنون در اختیار شما است] این کتاب نیز بارها و بارها به صورتهای مختلف به چاپ رسیده است. ما جهت اطلاع بیشتر خوانندگان گرامی از سعی و تلاش یک عالم مؤمن و متقی که در طول عمر با برکت خود تا چه حد فداکاری و اخلاص و ایثار داشته است، شرح حال خودنگاری او را از اثر دیگرش کتاب «فوائد رضویة»^۱ که در معرفی تألیفات دیگر خویش آورده است، در اینجا می آوریم تا یادی از آن مرحوم، و عبرتی نسبت به زندگان از اهل علم و بصیرت، بوده باشد که عمر را چگونه می بایست مصرف نمود ؟.

۱ - «فوائد رضویة» در شرح حال ۱۲۰۰ تن از علمای ربانی جعفریة، «چاپ نوید اسلام» به سال (۱۳۸۵ ش) ص ۳۱۸
کد ۴۵۳.

اینک نوشتار خود آن مرحوم :

«چون این کتاب شریف، در بیان احوال علماء است، شایسته ندیدم که ترجمه‌ی خود را که احقر و پست‌تر از آنم که در شمار ایشان باشم خود را در آن درج کنم، لهذا از ذکر حال خود صرف نظر کرده، فقط بسنده می‌کنم به ذکر مؤلفات خود.

ولادتم ظاهراً سنه‌ی ۱۲۹۴ و مؤلفاتم تا حال، که سال ۱۳۳۳ است و سنین عمرم، در حدود چهل سال است بر چهار قسم است :

قسم اول : کتابهایی است که طبع شده و نسخه‌اش منتشر شده است : کتاب «الفوائد الرجیة فیما یتعلّق بالشّهور العربیة» مشتمل بر وقایع الأیام و جمله‌ای از اعمال شهرور، و این کتاب، نخستین تألیف داعی است و نسخه‌ی چاپی آن هم به خط خود احقر است. کتاب «الدّرة البتیمة فی تتمّات الدّرة الثّمينة» شرح نصاب الصّبیان است و تتمیم شرح نصاب فاضل یزدی است. کتاب «مختصر الأبواب فی السنن و الآداب» مختصر حلیة المتّقین است. کتاب «هدیة الزّائرین و بهجة النّاظرین» مشتمل بر زیارات حجج طاهره علیهم‌السلام و مقامات شریفه و قبور علماء است که در مشاهد مقدّسه است و اعمال شهرور و اعمال اسبوع و اعمال شبانه روز. کتاب «اللّسالی المنشورة فی الأحرار و الأذکار المأثورة»، کتاب «الفصول العلّیة فی المناقب المرقضویة»، کتاب «سبیل الرّشاد» در اصول دین، «حکمة بالغه و مائة کلمة جامعة» شرح صد کلمه از کلمات حضرت امیرالمؤمنین علیه‌السلام، کتاب «ذخیره الأبرار فی منتخب أنیس التجار»، «رساله‌ای در گناهان کبیره و صغیره»، «غایة القصوی» ترجمه‌ی عروة الوثقی از اول کتاب طهارات تا احکام اموات، و از کتاب صلوة تا مبحث ستر و ساتر، و «مفاتیح الجنان» و «الباقیات الصّالحات» و «نفحة طوسیة و نفحة قدسیة» و «رساله دستور العمل» و «نفس المهموم» و «نفحة المصدور» و «الأنوار البهیة» و «منازل الآخرة» و «ترجمة مصباح المتّهجد» در حاشیه‌ی آن و «نزهة النواظر فی ترجمة معدن الجواهر» «مقامات علّیة» مختصر معراج السعادة، «ترجمة جمال الأسبوع» در حاشیه‌ی آن، کتاب «منتهی الآمال»، آن به خط احقر، «تتمیم تحیة الزائر» شیخ مرحوم، ثقة الإسلام محدث نوری (عطر الله مرقده) و این جمله، غیر از «فوائد الرجیة» فارسی می‌باشد، «الکنى و الألقاب»، «چهل حدیث»، «هدیة الاحباب».

قسم دوم : کتابهایی که به مرکب چاپ نوشته شده و نزدیک است طبع شود و امید است که به همین زودی از چاپ خارج گردد، ان شاء الله تعالی :

کتاب «فیض العلّام فی وقایع الشّهور و عمل الأیام»، کتاب «هدایة الأنام الی وقایع الأیام» مختصر فیض العلّام است و «کلمات لطیفة».

قسم سوم : کتابهایی که تألیف آنها تمام شده، ولی هنوز کسی در صدد طبع آنها برنیامده است :

«رساله‌ای در طبقات»، کتاب «تحفة الأحباب فی نوادر آثار الأصحاب» در احوال صحابهی حضرت رسول و اصحاب انمه‌ی هدی (صلوات الله علیهم اجمعین) به ترتیب حروف تهجی، کتاب «کشکول»، کتاب «الدرّ النظیم فی لغات القرآن العظیم»، کتاب «نقد الوسائل فی الباب الوسائل» است و «تتمیم بدایة الهدایة» شیخ اجل محدث شیخنا الحرّ العاملی است. کتاب «شرح وجیزه شیخ بهائی رحمته الله»، کتاب «فیض القدیر فیما یتعلّق بحديث القدیر» و آن مختصری است از جلدین غدیر و عبقات الأنوار سید، محدث، عالم، متکلم، محقق، مدقق، مسدّد، محیی السنّة و سیف الأمة، فخر الشیعة و حامی الشریعة، سیدنا الأجل، مولانا المیر حامد حسین الهندی، (اسکنه الله بحبوحه جنانه و حشرنا تحت لوائه)، کتاب «علم الیقین» مختصر حقّ الیقین تصنیف مولانا العلامة المجلسی رحمته الله، کتاب «مقالید الفلاح فی عمل الیوم و اللیلة»، کتاب «مقالد النّجاح» مختصر آن، کتاب «مختصر مجلّد یازدهم بحار الأنوار». کتاب «شرح کلمات قصار حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام» که در باب آخر نهج البلاغه مکرّمه است. کتاب «مختصر الشمایل» ترمذی، کتاب «کحل البصر فی سیرة سید البشر»، «قرّة الباصرة فی تاریخ الحجج الطاهرة»، کتاب «سفینه البحار» و مدینه الحکم و الآثار» و این کتاب کبیری است که به منزله‌ی فهرست و تلخیص مجلّدات بحار الأنوار است و به وضع عربی، و به ترتیب حروف تهجی که اخیراً به طبع رسیده است.

قسم چهارم : کتابهایی است که ناتمام است و از حق تعالی امیدوارم که توفیق اتمام آنها را عنایت فرماید : کتاب «ضیافة الإخوان» کتاب «صحائف النور فی عمل الايام و السنّة و الشهور»، کتاب «ذخیره العقبی فی مثالب اعداء الزهراء علیها السلام» «مسئلی المصائب بفقد الأعزّة و الأحباب»، «الآیات البینات فی أخبار امیرالمؤمنین علیه السلام عن الملاحم و الغائبات» و این دو کتاب نسخه‌اش مفقود شده، «شرح صحیفه‌ی سجادیه»، «مختصر دارالسلام فیما یتعلّق بالرؤیا و المنام» موسوم به «غایة المرام فی تلخیص دارالسلام»، «شرح اربعین حدیث»، «تعریب زاد المعاد و تحفه الزائر»، مجموعه‌ایست شبیه به کشکول موسوم به «الفوائد الطوسیّة» الی غیر ذلك من الرسائل و المؤلفات المختصرة، غالب این کتابها مفقود شده است. و الحمدلله وحده و صلّی الله علی محمد و عترته الطاهرة .

تنها کاری که ما در این اثر انجام داده‌ایم تسهیل کلمات، و روان سازی جملات کتاب بوده است تا به نثر روان گردد و مطالعه آن آسان شود

ناشر کتاب

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار مؤلف :

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على محمد وآله الطاهرين،
واللعنة الدائمة على اعدائهم اجمعين.

و بعد: چنین گوید: این فقیر بی بضاعت، و متمسک به دامن اهل بیت رسالت علیهم السلام، عباس بن محمدرضا القمّی ختم الله لها بالحق و السعادة، که چون به مقتضای اخبار بسیار، ثابت شده است که از اعظم طاعات و اشرف قربات، احیای احادیث انتمی اظهار و مقربان حضرت ربّ الأرباب، و گریستن بر بلایا و محن آن سادات مظلومان است. چنانکه از حضرت صادق علیه السلام روایت شده است که از فضیل بن یسار پرسید: آیا شما شیعیان در مجالس با یکدیگر می نشینید و حدیث ما را ذکر می کنید؟ گفت بلی، فدایت شوم! حضرت فرمود: من آن مجالس را دوست می دارم، پس زنده گردانید امر ما را ای فضیل! و خدا رحمت کند کسی را که احادیث ما را ذکر کند و امر ما و دین ما را زنده بدارد. ای فضیل! هر که ما را یاد کند، یا ما را نزد او یاد کنند، و از دیده‌ی او مثل پر مگس، اشک بیرون آید، خدا گناهان او را بیامزد، اگر چه بیشتر از کف دریا باشد.

و به سندهای معتبره از مولای ما، حضرت امام زین العابدین علیه السلام مروی است که هر مؤمنی که از دیده‌ی او برای قتل حسین بن علی علیه السلام قطره‌ای اشک بیرون آید که بر روی او جاری گردد، حق تعالی در بهشت برای او غرفه‌ها کرامت فرماید. و هر مؤمنی که اشکی از دیده‌ی او بیرون آید و بر روی او جاری گردد، برای آزاری که از دشمن ما به ما رسیده است در دنیا، حق تعالی در بهشت مکان نیکی برای او مهیا گرداند. و هر مؤمنی که به او برسد آزاری به سبب ولایت و محبت ما و از شدت و سوزش آن مصیبت، آب از دیده‌ی او بر روی او روان شود، حق تعالی از روی او بگرداند هر آزاری را، و ایمن گرداند او را در قیامت، از غضب خود و از آتش جهنم. لهذا به خاطر این داعی رسید، تألیف کتابی در ذکر ولادت و مصائب حضرت سید المرسلین و عترت طیبین آن جناب، «صلوات الله علیهم اجمعین» و ذکر قلیلی از فضایل و مناقب و اخلاق آن بزرگواران تا مؤمنان به خواندن و شنیدن آن، به ثواب احیاء احادیث ایشان فائز گردند و به محزون بودن و گریستن بر مصائب عظیم ایشان، به درجات مقربین نایل شوند. پس این کتاب شریف را در کمال ایجاز و اختصار جمع نمودم و نامیدم آن را به «منتهی الآمال فی تواریخ النبی و الّ» و آن را بر چهارده باب، به عدد مقربان حضرت ربّ الأرباب، مرتّب گردانیدم.